

10 kenmerken van een gezondheidsvaardige organisatie

21 mei 2024

Workshop Heerlijk Duidelijkdag Gezondheidsvaardigheden: hoe en wat?

Lien Pots, stafmedewerker bij ELZ Dender
Coryke van Vulpen, strategisch adviseur bij Pharos expertisecentrum
gezondheidsverschillen

Programma: 14.30 tot 15.15 uur

- Introductie gezondheidsvaardigheden en de 'gezondheidsvaardige organisatie' (Pharos)
- Over het project 'Op naar een gezondheidsvaardige Eerstelijnszone' (ELZ Dender)
- Aan de slag met en korte oefening

Even voorstellen

Coryke van Vulpen

Gezondheidswetenschapper, MSc

Achtergrond in kwaliteit van zorg (o.a. patiëntervaringen)

Strategisch adviseur gezondheidsvaardigheden bij
Pharos, expertisecentrum gezondheidsverschillen

Coördinator van de **Alliantie Gezondheidsvaardigheden**,
netwerk van 140 partners voor kennisuitwisseling op dit thema
(www.gezondheidsvaardigheden.nl)

Missie

Het terugdringen van grote gezondheidsverschillen.

Uitgangspunt

Gezondheid en kwaliteit van zorg voor iedereen in Nederland.

Gezondheidsverschillen (Nederland)

LEVENSV ERWACHTING

Mensen met een **laag inkomen** en **lage opleiding** leven

15 jaar

minder lang
in goede gezondheid

Lage opleiding

mannen met
een lage opleiding
leven ±

5,8 jaar
korter

Laag inkomen

mannen met
een laag inkomen
leven ±

8,2 jaar
korter

vrouwen met een lage
opleiding
leven ±

4,3 jaar

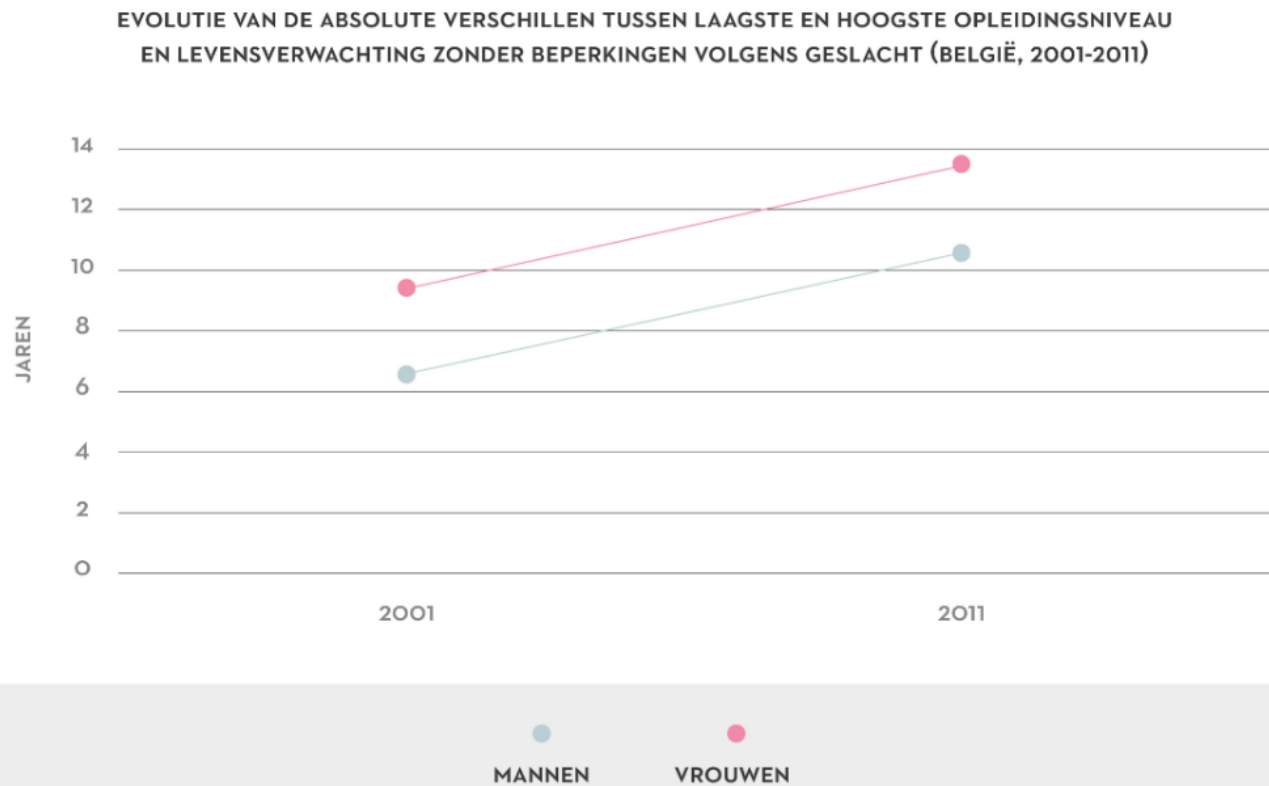
vrouwen met een laag
inkomen
leven ±

6,7 jaar

Gezondheidsverschillen (België)

EVOLUTIE VAN GEZONDHEIDSONGELIJKHEID

Ondanks alle inspanningen stijgt de gezondheidsongelijkheid in plaats van te dalen.

Bron: website van het Vlaams Instituut voor Gezond Leven

2,5 miljoen

Nederlanders zijn laaggeletterd

1 op de 4

Nederlanders heeft beperkte
gezondheidsvaardigheden

18%

van de Nederlanders is digistarter

Kans op onvoldoende
digitale vaardigheden

3 keer

zo groot bij laaggeletterden

Laaggeletterdheid

Dit gaat om 2,5 miljoen volwassenen in Nederland.

Zij hebben moeite met lezen of schrijven (en rekenen). Hierdoor kunnen zij moeilijker meekomen in de maatschappij (dit is weer wat anders dan analfabetisme).

Gezondheidsvaardigheden

1 op de 4 volwassenen in Nederland (België: **1 op de 3**) heeft **beperkte gezondheidsvaardigheden**¹

Zij hebben moeite met het

- **vinden,**
- **begrijpen**
- **en toepassen**

van informatie over gezondheid.

Ook het **op waarde schatten** (betrouwbaarheid) van informatie speelt een rol.

Het gaat dus om een groter pakket aan vaardigheden dan alleen lezen en schrijven.

¹ R. Charafeddine, S. Demarest, F. Berete. Gezondheidsenquête 2018: Gezondheidsvaardigheden. Brussel, België : Sciensano. Rapportnummer: D/2019/14.440.78. Beschikbaar op: www.enquetesante.be

Beperkte gezondheidsvaardigheden hangen samen met:

- Minder goede ervaren kwaliteit van zorg (patiëntbeleving)¹
- Meer gebruik maken van zorg¹
- Of juist te laat zorg inschakelen (bijv. tandarts)
- Groter risico op ernstige medicatiefouten²
- Vermijdbare complicaties
- Minder eigen regie en samen beslissen
- Meer no-show
- Onnodig leed en stress

Kortom: ongelijke gezondheidskansen

¹Berkman et al., 2011

²Schillinger e.a., 2005

Een 'gezondheidsvaardige organisatie'

Een '**gezondheidsvaardige organisatie**' is een organisatie die rekening houdt met de verschillen in gezondheidsvaardigheden van mensen.

Of wel: een begrijpelijke of duidelijke organisatie.

Een 'gezondheidsvaardige organisatie'

Beeld je de ideale gezondheidsvaardige organisatie in.

VRAAG:

Wat doet deze organisatie allemaal goed?

De 10 kenmerken van een gezondheidsvaardige organisatie¹

1. Dit model is samengesteld door Pharos en is gebaseerd op diverse internationale modellen voor Health Literate Care Organisations (Brach et al. en Vienna-HLO model)

Test: Hoe begrijpelijk is mijn organisatie voor iedereen?

Online test met 10 stellingen op basis van de 10 kenmerken

The screenshot shows the start of the test. At the top, the PHAROS logo is visible. Below it, the title 'Test Hoe begrijpelijk is mijn gezondheidsorganisatie voor iedereen?' is centered. Underneath, a paragraph explains that 10 questions will be asked to discover how 'health-conscious' the organization is and how well it provides information. A blue button labeled 'Start de test' is prominently displayed. At the bottom of the white content area, there is a question mark icon. The background of the page is dark blue with faint silhouettes of people.

Jouw organisatie scoort:

72%

Opbouw van jouw score:

Zeer goed op weg!

Je bent zeer goed op weg om je organisatie gezondheidsvaardig te maken. Vanuit hier kun je toewerken naar volgende stappen.

Onderstaande informatie en adviezen kunnen je wellicht verder op weg helpen.

Gebruik het rapport om mogelijke verbeteracties uit te werken.

Daarnaast is het van belang om de aandacht voor gezondheidsvaardigheden vast te houden. Bekijk met elkaar hoe de verschillende onderdelen geborgd zijn in de organisatie. Spreek daarnaast een moment af (bijvoorbeeld over 6 maanden) waarop je deze test opnieuw invult. Zo houd je zicht op de vorderingen en kun je vervolgstappen bepalen. Je kunt deze ook toevoegen aan je interne audit.

Op naar een gezondheidsvaardige Eerstelijnszone Dender

EERSTELIJNSZONE
DENDER

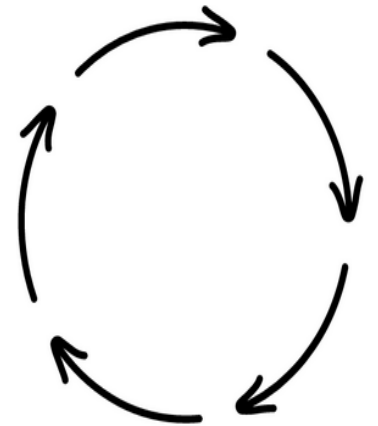
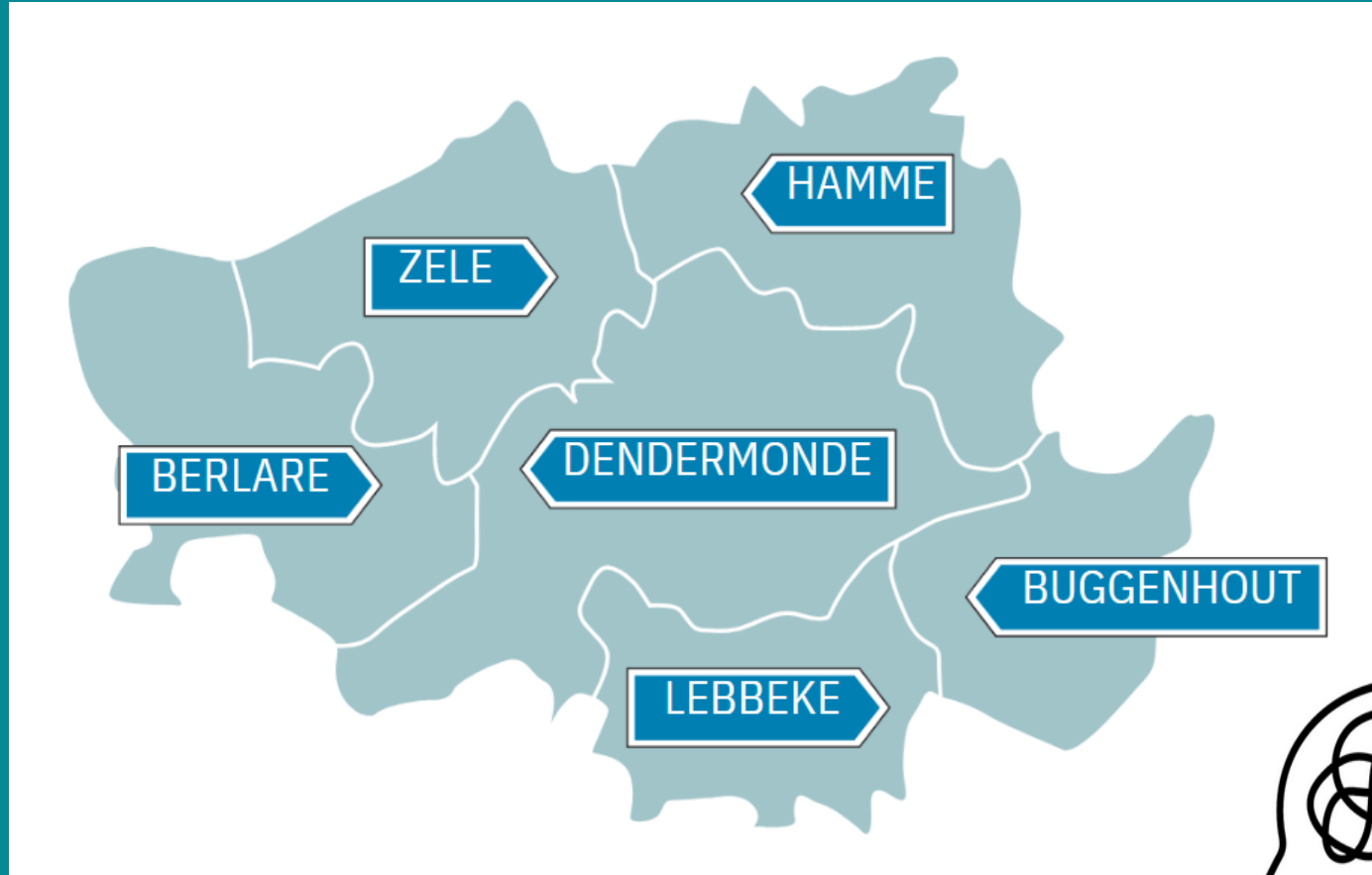
Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Wat is een Eerstelijnszone?

- Netwerk van eerstelijnsaanbieders
- 4 clusters: zorg, welzijn, lokale besturen en PZON
- Lokale zorg- en welzijnsnoden
- Kwaliteit van zorg en welzijn verbeteren: buurtgerichte zorg, doelgerichte zorg, GGZ, mantelzorg, preventie, sociale kaart,...
- 60 Eerstelijnszone in Vlaanderen

Eerstelijnszone Dender

Project

Oproep KBS 'Gezondheidsvaardige
eerstelijnsorganisaties'

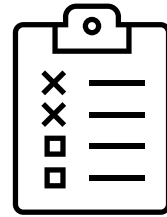
Doel: Gezondheidsvaardigheden
ontwikkelen, versterken en verankeren

Gezondheidsvaardige organisaties

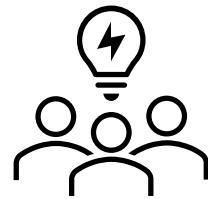
- Individuele
gezondheidsvaardigheden
- Vaardigheden op organisatieniveau
- Gezondheidsvaardige ELZ? Aanpak?

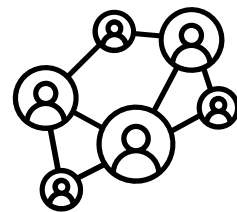
3 soorten realisaties:

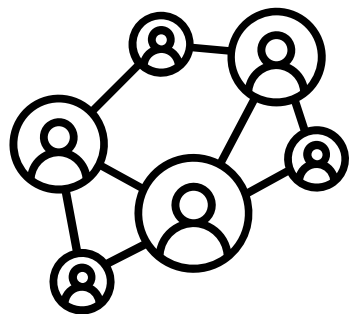
Pharostest

Klankbordgroep als
leesgroep

8 sessies

Spel wegwijs door Logo Dender

Webinar 'Hoe begrijpelijk is jouw organisatie' door Pharos

Inspiratiesessie 'Duidelijke en begrijpbare communicatie' door Wablief en Agentschap integratie en inburgering

Lezing 'Dokter Google' door Marleen Finoulst

Netwerkforum Logo Dender

Motiverende gespreksvoering door Gezond Leven

2 Trainingen doelgerichte zorg

Lessen

1. Communicatie over ‘gezondheidsvaardigheden’
2. Muren binnen organisaties
3. Verder inzetten op bewustwording op verschillende niveau’s
  - Binnen werking Eerstelijnszone
  - Naar eerstelijnsprofessionals
    - Leidinggevenden
    - Medewerkers

Oefening

Casus:

Maria heeft klachten in haar knie. Ze gaat op zoek naar informatie. Uiteindelijk gaat ze naar de huisarts. Ze wordt doorverwezen naar het ziekenhuis voor een knieoperatie. Na afloop krijgt ze begeleiding van de fysiotherapeut om weer goed in beweging te komen.

Opdracht (in duo's):

- Schrijf zoveel mogelijk communicatie- en contactmomenten op in de 'patiëntreis' van Maria.
- Noteer vervolgens bij elk moment waar iemand met beperkte gezondheidsvaardigheden tegenaan kan lopen. En bedenk steeds een mogelijke oplossing om het begrijpelijker te maken.

NIEUW

e-learning: het thema gezondheidsvaardigheden op de kaart zetten in je organisatie

Meer informatie: <https://www.pharos.nl/nieuws/nieuwe-e-learning-het-thema-gezondheidsvaardigheden-op-de-kaart-zetten-in-je-organisatie/>

Duur: ongeveer 1 uur

Kosten: geen

e-learning: effectief communiceren in de zorg

4 modules

- Module 1: Signaleren van beperkte gezondheidsvaardigheden
- Module 2: Heldere gesprekken
- Module 3: Eenvoudig voorlichtingsmateriaal
- Module 4: In de praktijk

Meer informatie: <https://www.pharos.nl/nieuws/nieuwe-e-learning-effectieve-communicatie-in-de-zorg/>

Duur: ongeveer 2 uur

Kosten: 16 euro

Tot slot:

Landelijk netwerk van 140 partners voor het uitwisselen van kennis over gezondheidsvaardigheden: **de Alliantie Gezondheidsvaardigheden**

Platform met tools, methodieken en voorbeelden: www.gezondheidsvaardigheden.nl

Eerstvolgende netwerkbijeenkomst: 12 september 2024

Links

- Model: 10 kenmerken van een gezondheidsvaardige organisatie
Het model met de 10 kenmerken
- 'Test: Hoe begrijpelijk is mijn organisatie voor iedereen?'
Online test (10 stellingen) om te bepalen hoe 'gezondheidsvaardig' jouw organisatie is. Inclusief rapport en verbetertips.
- 'Factsheet Laaggeletterdheid en Beperkte gezondheidsvaardigheden'
Achtergrondinformatie, cijfers en tips.
- Gezondheidsvaardigheden binnen Eerstelijnszone Dender
Info over het project 'Op naar een gezondheidsvaardige ELZ Dender'

Bedankt!

Contactgegevens:

Lien Pots

Lien.Pots@elzdender.be

www.eerstelijnszone.be/elz-dender

Coryke van Vulpen

C.vanVulpen@pharos.nl

www.pharos.nl

 EERSTELIJNSZONE
DENDER

PHAROS